

PAŃSTWOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
„POLSKIE RADIO I TELEWIZJA”
OŚRODEK BADANIA OPINII PUBLICZNEJ

00-950 Warszawa, skr. pocztowa 46, tel. 47 87 91, 47 87 92

Nr 16/81

Warszawa, maj 1988

Egz. nr _____

Komunikat z badań

OPINIE SPOŁECZNE O STOSUNKACH MIĘDZY PAŃSTWEM A KOŚCIOŁEM

W marcu 1988 r. OBOP przeprowadził na reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski sondaż dotyczący oceny stosunków między państwem a Kościołem oraz opinii o roli Kościoła katolickiego w Polsce.

Sondaż ten obejmował następujące problemy:

- religijność i swobody religijne;
- ocena stosunków między państwem a Kościołem i opinie o politycznej roli Kościoła;
- ocena działalności Kościoła katolickiego w Polsce.

Religijność i swobody religijne

Od kilku lat ilościowe rozkłady deklaracji dotyczących stosunku do religii nie ulegają w społeczeństwie polskim istotnym zmianom. W ostatnim sondażu 78% respondentów określiło siebie jako wierzących i praktykujących, 19% jako wierzących, lecz raczej niepraktykujących, 3% jako niewierzących.

W przekonaniu przeważającej części społeczeństwa władze kościelne i duchowieństwo mogą prowadzić swobodną działalność religijną. Opinię tę podziela od szeregu lat około 90% ogółu społeczeństwa.

A oto zestawienie ilustrujące uzyskane wyniki:

dane w %

	1985	1986	1987	1988
Czy władze kościelne i duchowieństwo mogą w naszym kraju swobodnie prowadzić działalność religijną?				
- tak	72 15/87	52 34/86	67 21/88	75 16/91
- raczej tak				
- raczej nie	7 2/9	5 1/6	7 2/9	3 2/!
- nie				
- brak opinii	4	8	3	4

Respondentów pytano również o opinie na temat możliwości zaspokajania przez wierzących w Polsce swoich potrzeb religijnych. Uzyskano następujący rozkład odpowiedzi:

	dane w %			
Czy ludzie wierzący mają w Polsce pełną możliwość zaspokajania swoich potrzeb religijnych:	1985	1986	1987	1988
- tak	78	67	82	84
- raczej tak	13 / 91	25 / 92	14 / 96	11 / 95
- raczej nie	2	4	1	2
- nie	2 / 4	- / 4	1 / 2	1 / 3
- brak opinii	5	4	2	2

Jak widać, panuje powszechna opinia, że wierzący w Polsce mają pełną możliwość zaspokajania swoich potrzeb religijnych.

Ocena stosunków między państwem a Kościołem i opinie o politycznej roli Kościoła

Ze względu na fakt, że znaczna większość Polaków zalicza siebie w większym lub mniejszym stopniu do wyznawców religii katolickiej, ważne jest, jak społeczeństwo polskie postrzega wzajemne relacje pomiędzy państwem a Kościołem. Zmiany, jakim ulegały w ostatnich latach opinie o tych relacjach, obrazuje poniższe zestawienie:

	dane w %			
Ocena stosunków między państwem a Kościołem:	1985 czerwiec	1986 kwiecień	1987 marzec	1988 marzec
- bardzo dobre	4	4	4	4
- dobre	30 / 70	34 / 73	45 / 90	50 / 91
- poprawne	36	35	41	37
- niezbyt dobre	20	13	6	5
- niedobre	3 / 25	1 / 15	- / 6	- / 5
- złe	2	1	-	-
- brak opinii	5	12	4	4

W 1988 r. odnotowano najwyższy w porównaniu z dotychczasowymi badaniami odsetek pozytywnych ocen /91%/ stosunków pomiędzy państwem a Kościołem. Warto także podkreślić, że od marca 1987 r. wzrósł odsetek osób oceniających te stosunki jako dobre i zmniej-

szyl się odsetek osób określających je jako tylko poprawne.

W celu uzyskania informacji o tym, jak opinia społeczna postrzega orientację polityczną Kościoła katolickiego, proszono badanych o ocenę stosunku Kościoła do rządu i opozycji.

Wyniki badań ilustruje poniższe zestawienie:

	dane w %			
Kościół w obecnej sytuacji politycznej w Polsce:	1985	1986	1987	1988
- raczej popiera rząd	11	13	13	19
- raczej popiera tych, którzy są przeciwni rządowi	10	5	5	4
- czasem popiera rząd, a czasem opozycję	43	30	37	36
- powstrzymuje się od wystąpień politycznych	16	28	23	23
- brak opinii	20	34	22	18

Opinie o orientacji politycznej Kościoła ulegały w ostatnich latach stosunkowo niewielkim zmianom. W przeprowadzonych dotychczas badaniach dominował pogląd, że Kościół czasem popiera rząd, a czasem opozycję lub też powstrzymuje się od wystąpień politycznych.

Na charakter stosunków między państwem a Kościołem katolickim w Polsce wpływają różnego rodzaju posunięcia Kościoła, a zwłaszcza podejmowane niekiedy przez Kościół próby działań politycznych.

Opinie badanych dotyczące słuszności zasady nieingerencji Kościoła w sferę polityki państwa przedstawia poniższe zestawienie:

	dane w %		
Czy słuszna jest zasada, że Kościół nie powinien wywierać wpływu na politykę państwa:	1986	1987	1988
- słuszna	62	71	73
- niesłuszna	15	14	14
- brak opinii	23	15	13

W sondażu z 1988 r. uzyskano wyniki bardzo zbliżone do danych sprzed roku. We wszystkich badaniach zdecydowanie przeważał pogląd, że Kościół nie powinien usiłować wpływać na politykę państwa.

W marcu 1988 r. po raz pierwszy zadano pytanie "Czy sądzi pan/i/, że w Polsce powinna zostać utworzona partia polityczna reprezentująca interesy katolików?". Opinie badanych na ten temat przedstawia poniższe zestawienie.

- tak	21%	38%
- raczej tak	17%	
- raczej nie	17%	44%
- nie	27%	
- brak opinii	18%	

Opinie w tej kwestii są wyraźnie podzielone: ponad 40% respondentów nie widzi potrzeby tworzenia w Polsce partii katolickiej, choć jednocześnie prawie 40% uważa, że partia taka mogłaby istnieć. Spośród różnych grup społeczno-zawodowych najczęściej potrzebę istnienia takiej partii dostrzegają rolnicy i pracownicy umysłowi z wyższym wykształceniem.

Ocena działalności Kościoła katolickiego w Polsce

W ostatnim badaniu zadano respondentom także pytanie "Czy, pana/i/ zdaniem, działalność Kościoła katolickiego w Polsce dobrze służy społeczeństwu, jest zgodna z jego interesami?". Uzyskano następujący rozkład odpowiedzi:

- tak	51%	82%
- raczej tak	31%	
- raczej nie	3%	4%
- nie	1%	
- brak opinii	14%	

Przeważająca większość społeczeństwa ocenia, że Kościół katolicki dobrze służy interesom społeczeństwa. Zaledwie 4% badanych zanegowało tę opinię.

W sondażu poproszono również badanych o uzasadnienie swojej opinii na temat działalności Kościoła.

Najczęstszym /podawanym przez 2/5 osób/ uzasadnieniem pozytywnej oceny Kościoła był argument, że Kościół jest autorytetem moralnym, uczy ludzi właściwego, etycznego postępowania, poszanowania innych osób, miłości i braterstwa.

Rzadziej wskazywano na inne pozytywne aspekty działalności Kościoła takie jak: walka z patologią społeczną, prowadzenie działalności charytatywnej, nawoływanie przez Kościół do spokoju.

w kraju, zgody narodowej oraz integrowanie społeczeństwa, a także na to, że religia stanowi psychiczne oparcie dla ludzi.

Nieliczne osoby, które zgłosiły uwagi krytyczne wobec Kościoła, podkreślały przede wszystkim takie negatywne aspekty działalności Kościoła jak: ingerencja w sferę polityki państwa oraz przywiązywanie przez księży nadmiernej wagi do spraw finansowych.

Istniejący w społeczeństwie w zasadzie pozytywny obraz działalności Kościoła łączy się z wysokim poziomem zaufania społecznego do Kościoła jako instytucji. Od szeregu lat wskaźnik zaufania do Kościoła utrzymuje się na poziomie powyżej 80%.